

RTU studiju kurss "Valodas korpusi izglītības procesā"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0603
Nosaukums	Valodas korpusi izglītības procesā
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Paula Sekača - Pasniedzējs
Mācībspēks	Sanita Martena - Doktors, Vadošais pētnieks Antra Kļavinska - Doktors, Docents
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss iepazīstina studentus ar korpuslingvistikas teorētiskajiem pamatiem un praktisko pielietojumu, īpašu uzmanību pievēršot latviešu valodai. Studenti izzina valodas korpusu attīstību, struktūru un tipoloģiju – rakstītie un runātie, vispārīgie un specializētie korpusi – un apgūst to izmantošanu valodniecības pētījumos un valodas mācīšanā. Kursa ietvaros tiek apskatīti latviešu valodas korpusi, piemēram, LVK2018, SENIE, Emuāri, bērnu runas korpusi LAMBA un citi, kā arī ar tiem saistītie pētījumi par latviešu valodas apguvi. Īpaša uzmanība veltīta valodu tehnoloģijām (piemēram, pareizrakstības un gramatikas pārbaudītāji, balss sintēze) un to lomai valodas apguves procesā. Lekciju, semināru un patstāvīgo darbu laikā studenti apgūst prasmes izmantot valodas korpusus vārdu krājuma, gramatikas, stilistikas un sociolingvistisko aspektu analīzei. Kurss uzsver arī pedagoģisko aspektu – kā integrēt valodas korpusus mācību procesā, lai paplašinātu skolēnu vārdu krājumu, nostiprinātu gramatikas un rakstītprasmes iemaņas un rosinātu kritisku izpratni par valodas lietojumu dažādos reģionālajos un sociālajos kontekstos.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Kursa mērķi un uzdevumi: sniegt teorētiskas un praktiskas vadlīnijas par latviešu valodas korpusiem, to tipiem un uzbūves pamatprincipiem, vērīgiem leksikogrāfijas repozitorijiem un citām valodas tehnoloģijām, lai rosinātu korpusu daudzveidīgu izmantošanu latviešu valodas izpētē, studiju un vēlāk – mācību procesā skolā; iepazīstināt ar valodu korpusu izveides, apstrādes, lietojuma un izpētes specifiku Latvijā (ieskicējot Eiropas kontekstu); rosināt studentus veikt latviešu valodas izpēti tās sociālajā un reģionālajā daudzveidībā mutvārdu un rakstu formā dažādu stilu un žanru tekstos, lai attīstītu studentu prasmi mācīt latviešu valodu skolā, izmantojot dažādus tekstus un mūsdienīgus valodas apguves un izpētes paņēmienus; veidot studentos interesi par tehnoloģijām un to jēgpilnu izmantošanu savas un skolēnu latviešu valodas pilnveidei.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studiju kursa ietvaros studenti veic virkne patstāvīgo uzdevumu, kuru mērķis ir padziļināt izpratni par latviešu valodas korpusiem un attīstīt prasmes izmantot korpusos balstītus datus valodas izpētē un iekļaut tos valodas mācīšanā. 1. Uzdevumi tiek veikti individuāli vai pāros, atkarībā no uzdevuma rakstura. 2. Sagatavotie darbi un prezentācijas jāaugšupielādē e-studiju vidē. 3. Atlasīti uzdevumi tiek prezentēti un apspriesti semināros, veicinot atgriezenisko saiti un sadarbīgo mācīšanos.

Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1. Auziņa, I., Levāne-Petrova, K., Nešpore-Bērzkalne, G.; Saulīte, B. (2018). LVK2018: meklēšana korpusā. http://www.clarin.lv/attachments/LVK2018_meklesana.pdf 2. Jansone, I., Vulāne, A. (red.) (2018). Latviešu valodas rokasgrāmata. Korpuslingvistika. http://valodasrokasgramata.lv/materials/1/7FBE396F-3ECF-6431-A65E-C5A320EC9690 3. Levāne-Petrova, K. (2018). Līdzsvarotais mūsdienu latviešu valodas tekstu korpus 2018. http://www.clarin.lv/attachments/LVK_2018.pdf 4. Reppen, R. (2010). Using Corpora in the Language Classroom. Cambridge University Press. 5. Skadiņa, I., Vasiļjevs, A. (2013). Valodas tehnoloģijas. Latviešu valoda. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 453.–475. lpp. 6. Andronova, E., Andronovs, A. (2011). Latviešu valodas korpus un tā izmantošana. Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums, Nr. 6. Atb. red. O. Bušs. Rīga: LVA, 41.–57. lpp. 7. Auziņa, I. (2012). Latviešu valoda digitālajā vidē: datorlingvistika. Informatīvi izglītojoša semināru cikla materiāli [tiešsaiste]. Rakstu krājums. Rīga : LVA. 8. Levāne-Petrova, K. (2011). Morfoloģiski marķēta valodas korpusa izmantošana valodas izpētē. Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums, Nr. 15 (I). Liepāja: LiePA, 187.–193. lpp. 9. Santana, J. (ed., 2007). Corpora in the Foreign Language Classroom: Selected Papers from the Sixth International Conference on Teaching and Language Corpora (TaLC 6). University of Granada, Spain, 4-7 July, 2004. 10. Auziņa, I. (2004). Runas datu transkribēšana un marķēšana. Praktiska semināra prezentācija. http://www.clarin.lv/materiali/Runas_seminars_2/SEMINARS_runas%20datu%20transkrib.pdf 11. Latviešu valodas emuāru korpus. http://www.korpuss.lv/id/Emuari 12. Latviešu valodas seno tekstu korpus. senie.korpuss.lv Papildu/Additional: 1. Latvijas Republikas 5.–12. Saeimas sēžu stenogrammu korpus. http://www.korpuss.lv/id/Saeima 2. Līdzsvarotais mūsdienu latviešu valodas tekstu korpus. www.korpuss.lv 3. Morfoloģiski marķēts longitudināls bērnu runas korpus. runa.lamba.lv 4. Semantiskā tīmekļa projekts "SemTi-Kamols". www.semti-kamols.lv 5. www.tezaurs.lv 6. www.tilde.lv
Nepieciešamās priekšzināšanas	-

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Ievads korpuslingvistikā	10	20	4	22
Latviešu valodas korpusi	12	20	6	22
Tehnoloģijas latviešu valodas mācību procesā	10	12	6	24
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Raksturot valodu korpusu daudzveidību, tiem kopīgo un atšķirīgo; pārzināt tajos piedāvātos lietojumrīkus. 2. Zināt, kādi ir latviešu valodas korpusi un citas valodas tehnoloģijas, kur tās atrast un ētiski izmantot.	Praktiskie darbi lekcijās: darbs ar valodas korpusu meklēšanas rīkiem un analīzes platformām; datu atlase un pārveide atbilstoši konkrētam pētniecības vai mācību mērķim; valodu tehnoloģiju izmēģināšana (piemēram, pareizrakstības pārbaudītāji, runas atpazīnēji, balss sintēze); darbu prezentēšana un komentēšana klasē.
Prasmes: 3. Izvēlēties un atrast nepieciešamo valodas korpusu, prast izmantot dažādus lietojumrīkus mērķtiecīgai valodas izpētei vai apguvei. 2. Izmantot izvēlēto korpusu datus pētnieciskiem un pedagoģiskiem mērķiem, izstrādājot korpusos balstītus uzdevumus. 5. Izmantojot latviešu valodas korpusus, raksturot latviešu valodas daudzveidību, norādot uz atšķirībām dažādu stilu un žanru tekstos. Piedāvāt idejas un praktiskus risinājumus, kā šos tematus varētu iekļaut mācību procesā.	Darbs ar tekstiem un vizuālajiem materiāliem: latviešu valodniecības pētījumu un metodisko rakstu lasīšana un apspriešana; valodas korpusu satura, struktūras un metadatu analīze; korpusos iegūto fragmentu interpretācija; korpusos balstītu datu vizualizācija (grafiki, diagrammas, vārdu mākoņi) veidošana un interpretēšana. Darbs grupās un pāros: kopīga konkrēta valodas korpusa (piemēram, LVK2018, LAMBA, SENIE) izpēte; piemērotu uzdevumu vai mācību materiālu izstrāde skolēniem, pamatojoties uz datiem no korpusa; domu apmaiņa un risinājumu meklēšana valodas daudzveidības, stilistikas un sociolingvistikas aspektu iekļaušanai mācību saturā.
Kompetence: 6. Attīstīt idejas un piedāvāt praktiskus risinājumus dažādu latviešu valodas korpusu izmantošanai latviešu valodas un literatūras stundās pamatskolas un vidusskolas posmā. 7. Veidot praktiskus uzdevumus skolēniem, izmantojot daudzveidīgas valodas tehnoloģijas (tostarp valodu korpusus), lai īstenotu latviešu valodas standarta prasības un pilnveidotu skolēnu digitālo lietpratību.	Prezentācijas un refleksija: divu prezentāciju izstrāde par izvēlētiem korpusiem vai tehnoloģijām, kurās demonstrēta izpratne par to izmantošanas iespējām pedagoģijā; refleksiju sagatavošana par korpusu izmantošanas potenciālu valodas stundās; portfolio veidošana, kurā apkopoti praktiskie piemēri, idejas un korpusos balstīti risinājumi mācību vajadzībām.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Starppārbaudījumi par kursā aplūkotajām tēmām. Ziņojumu sagatavošana	60
Noslēguma pārbaudījums: (divas uzdevumu kopas pamatskolas un vidusskolas posma skolēniem latviešu valodas un literatūras apguvei, kas izstrādātas, balstoties uz kādu no latviešu valodas korpusiem un citām valodas tehnoloģijām).	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	